

HAYATA YENİDEN DOĞUŞ:

GENÇLİK

Igor KON

Çocuk büyür, erişkin hale gelir... Düne kadar nazık ve itaatli olan, ebeveyninden başka otorite tanımayan çocuk birden tanınmıyacak kadar değişir. Ebeveyni ona ne tavsiye ederse etsin, ondan ne isterse istesin sonuç değişmez : herşey kötüdür, herşey onun canını sıkar... Bu kıza veya oğlana ne olmuştur ? Neden aynı ailenin bireyleri farklı diller konuşmaya başlamıştır ?

Rousseau zamanından beri söylenen bir söz vardır : gençlik insanın hayata yeniden doğuşudur.

Çocuğun bilincinde olduğu tek gerçek kendi dışındaki dünyadır. Çocuklar, duygularını ve heyecanlarını cisim ve hareketlere eşlik eden olaylar olarak algırlar.

Bunun aksine, bir genç için dünya, merkezinde "ben" in bulunduğu sübjektif yaşantının çeşitli görünümünden biridir. Onbeş yaşındaki bir kız bunu çok güzel açıklamıştır, bir ruh bilimci (psikolog) ona "sana en gerçek gelen şey nedir ?" diye sordu, kız şu cevabı verdi : "kendim".

Gencin Kendi "Benliği" Üzerinde Düşünmesi

Genç insan kendi benliğine dalışlar yapmak yeteneğini kazandıktan sonra yepyeni bir dünya keşfeder : yepyeni heyecanlar, doğanın güzelliği, müzik sesleri, kendi vücudunun bilinci. Bu keşifler hemen her zaman birdenbire ve sezgi kuvveti sayesinde yapılır : "Yaz bahçesi'nin yanından geçiyordum, birden demir parmaklıkların ne kadar güzel olduğunu farkettim", "...dün düşüncelere dalmışken birden kuşların ötüşlerini duydum, oysa buğüne kadar onların farkında bile olmamıştım".

Vücut yapısında meydana gelen değişiklikler, toplumda oynamaya başladığı yeni rol ve yeni kazanmaya başladığı zihinsel yetenekler genç insanı kendi kendini analiz etmeye, "ben" üzerinde düşünmeye sevkeder.

Fakat bu "ben" in keşfi, bu kendi kendini tanımlamak ihtiyacı aynı zamanda büyük psikolojik güçlükler doğurur, zaman ufuklarının

genişlemesi, hayatın bir sonu olduğunun bilincine varması, genç insanı hayatın anlamı üzerinde düşünmeye zorlar. Bir uğraş seçme ve kendi moral yolunu çizme zorunluğu genç insanı hayat üzerinde, kendi benliği üzerinde düşündürür, daha bir dikkatle kendini diğerleri ile kıyaslar.

Mutluluk Formülü Peşinde

Psikolog'ların sık kullandıkları bir test şudur : öğrencilerden yarım kalmış bir hikâyeyi bitirmelerini isterler. Sonuç her zaman aynı olmaktadır : çocuklar genellikle olayları ve hareketleri, gençler ise hikâyedeki kişilerin düşünce ve duygularını anlatırlar. Genç insan ne kadar büyümüş ve gelişmişse hikâyenin psikolojik tarafına o derece dikkat eder.

Genç insan kelime ve kavramların birden çok anlamı olabileceğini hemen anlar, soyutlamaya ve varsayımlarda bulunmaya yatkındır. Özellikle genç erkeklerde genelleme yapmaya eğilim vardır ve bu eğilim somut şeylere duyulan ilginin üstündedir. Gençler sık sık felsefe yaparlar, kesinlikle bilgisiz oldukları bir konu hakkında bile teori'ler ileri sürerler, mutluluk ve aşk için formüller ararlar.

Gençliğe özgü atılganlık ve gençlerin toplumdaki yeni sosyal rollerini "denemek" istemeleri ilgilerde bir karışıklığa yol açar. Bütün bunlar yozlaşarak genci birşey üzerinde sürekli çalışmaz, bir karar alamaz, sorumluluklar arasında akli başında bir seçim yapamaz duruma getirebilir. bazen de aksine herşeyi bir tarafa bırakarak tek bir şeyin peşinde çılgınca bir tutkuyla

giderler. Diğer insanlarla ilişki kurmak ihtiyacı ekseri vazgeçilmez, zorunlu ve aşırı bir arkadaşlık isteği (süpersosyabilite) şeklinde belirebilir, öyle ki genç insan bir an yalnız kalmak istemez. Buna karşın bazen de yalnız olmak ihtiyacı insanlardan kaçma, aşırı bir durgunluk ve kendi kabuğuna çekilme şeklinde görülür.

Gençler Ebeveynlerini Ömek Alırlar

Bağımsızlığa susamış olmasına rağmen genç insanın büyüklüklerin yardımına büyük ihtiyacı vardır. Zihnini kurcalayan birçok sorunu onuru nedeniyle yaşatları ile tartışamaz. Tabii işin bir de şu yanı var : bu dünya üzerinde senin kadar yaşamış birinden akıl almak neye yarar ? Ebeveynleri ile ilişkileri karmaşık olmasına rağmen genç kızlar ve genç erkekler aile yuvasında kendilerini daha sakin ve daha güven içinde hissederler, gençler kendilerine ebeveynlerini örnek alırlar. "Sizi en çok kimin anlamasını isterdiniz ?" sorusuna 5. - 10. sınıf arasındaki öğrencilerden çoğu "ebeveynim" diye cevap verir.

Peki öyleyse nasıl oluyor da aile içindeki ilişkiler çatışmalar yüzünden bozuluyor. Bundan sorumlu olanlar kimlerdir ? Ebeveyn mi ? Çocuklar mı ?

Benim kanıma göre her ikisi de.

Gençlerde bir çeşit duygusal özgürlüğe kavuşma isteğine tanık oluyoruz : genç insan ebeveynini sevmekle birlikte kendisini onlara bağlayan duygusal bağımlılıktan kurtulmak ister ve duygusal göbek bağını keser. Genç insan arkadaşlıkta olsun, aşıkta olsun kendi öz duygularını geliştirebilmek için bunu yapmak zorundadır. Genç insanın kendine söylenen bir şeyi yapmamakta direnmesi de (negativizm) önemli rol oynar, çocuk kendi "erişkin"liğinin derecesini böyle ölçer : en fazla itaat etmesi gereken kişilere karşı en bağımsız şekilde davranmalı, onlardan mümkün olduğu kadar farklı olmalıdır. Sonunda tanıdığı insanların sayısı artar, çevresi genişler. Son sınıflara yaklaşmış öğrenciler güçlü kişiliği olan birçok insanla karşılaşır, bilinçli veya bilinçsiz olarak onların davranışlarının etkisi altında kalırlar. Doğaldır ki bu olay ebeveyn ve öğretmenlerin hegemonyasını için yıkar.

Ebeveynle olan ilişkiler her alanda değil, belli alanlarda gergindir. Gençler ebeveynlerine bazı konularda söz hakkı tanırırlar, günlük hayatla ilgili konularda ebeveyn daha çok otorite sahibi olabilir, ama örneğin yeni bir moda için değerlendirilmesinde gençler son söz kendilerinin olsun isterler.

Çocuklarımızı İyi Tanıyor Muyuz ?

Genç insanların dimağı ebeveynlerinin anlayabileceğinden daha hızlı değişir. Çocuk artık büyümüştür, değişmiştir, fakat sevgi dolu ebeveyn onu hâlâ yıllar önceki bebek olarak görür ve bu görüşlerinin doğru olduğuna inanır. Çok haklı olarak onbeş yaşındaki bir erkek çocuğu şöyle demiştir : "Ebeveynlerimizin talihsizliği bizleri hâlâ çocukluğumuzdaki gibi görmeleridir".

Fakat ebeveynin gözlem esprisinden yoksun olması felâketin ancak yarısıdır. Çocuğun dünyasını anlayabilmek için herşeyden önce ona saygı duymak, onu kendi başına bir gerçek olarak almak gerekir. Tabii çocuğun kendi hakkındaki yanlışlarını ebeveyn paylaşsın demek istemiyoruz, örneğin ortada hiçbir belirti yokken çocuk kendini dahi sanıyorsa ebeveyn kesinlikle buna karşı çıkmalıdır. Fakat "kapının size açılmasını" istiyorsanız, çocuğun kendi hakkında ne düşündüğünü de göz önünde tutmalısınız.

Başkalarının kendisini anlamasını isteyen insan, onların sempatisini istiyor demektir. "Beni anlasanıza" nın anlamı şudur : "kendinizi benim yerime koyunuz ve olaylara benim açımdan bakınız, göreceksiniz ki karşı çıksanız bile benim davranışlarım kendine göre bir mantığa sahiptir ve yerindedir".

Bir okulda 9. Sınıf öğrencilerinden şöyle birşey istendi : çocuklar kendilerinde bulunan onaltı erdeme (iyi kalpli olmak, arkadaşlık, cesaret, soğukkanlılık, kendine güven v.s.) beş puan üzerinden not verecekler ve sonra da bu erdemlere ebeveynlerinin ne not vereceğini tahmin edeceklerdi. Bundan sonra ebeveynler okula çağrıldı ve çocuklarının erdemlerine not vermeleri ve çocukların kendi erdemlerine verdikleri notları tahmin etmeleri istendi. O zaman görüldü ki gençler ebeveynlerinin kendilerine ne not vereceğini iyi tahmin etmişlerdi; ebeveynler ise çocuklarının kendi erdemlerine verdiği not üzerinde bir hayli yanıltılmış buluyorlardı.

Bu, gençler ebeveynlerinden daha anlayışlı çıktı, anlamına gelmez tabii. Bir genç için ebeveyninin kendi hakkında ne düşündüğünü bilmek güç değildir, çünkü ebeveyn daha önce bu konuda ne düşündüğünü dolaylı veya dolaysız, şu veya bu şekilde çocuğuna anlatmıştır. Ebeveyn ise gencin yeni doğmuş "ben"i üzerinde karar vermek zorundadır, değişen ve paradokslarla dolu bir "ben".

"Beni Dinlemiyorlar"

Gençler sık sık ebeveynlerinin kendilerini dinlemediğinden yakınır. Karşınızdakini sabırla, ilgiyle dinleyebilmek oldukça nadir bir erdemdir, hatta isterseniz şöyle de diyebiliriz : bir başkasını dinleyebilmek ruhumuzdaki kültür zenginliğinin şaşmaz ve en önemli belirtilerindendir. Her zaman telâş içindeyizdir, gençleri dinlemekten çok onlara kendi düşüncelerimizi söylemek isteriz ve şöyle de düşünürüz : "ne diyecek ki sanki ?" Oysa gençler çok şeyler söyleyebilirler. Ayrıca bir insanı dinlerken yalnız onu daha iyi tanımakla kalmıyoruz, ona değer verdiğimizizi ve ilgi duyduğumuzu da belirtmiş oluyoruz. İlgi göstermemek, çocuğun halinden anlamamak, bir konuşmayı sertçe yarıda kesmek, işte çocuklarla ebeveyn arasındaki yanlış anlama ve suçlama nedenlerine birkaç örnek.

Gençlerin Kutsal Dünyası

Kurnaz bir erişkin gençler karşısında herşeyi bilen bir iyilik perisi rolünü oynayabilir, bu rolü oynamak kolay ve hatta çekicidir. Bir "esrar perdesi" ile çevrili olmasına rağmen gençlerin dünyası berrak ve safdır. Gençlerin bu saf dünyasını kendine göre yorumlamak ve yeniden biçimlendirmek ne kadar da çekicidir ! Fakat bir başkasının ruhuna davetsiz girmek istemek, ona ilgisizlik göstermek kadar tehlikeli bir suçtur. Gençlerin evreni hakkında yaptığınız yorum ise çok doğru gelebilir, fakat pekâlâ yanlış da olabilir. Bundan başka —ki bu çok önemlidir— insana saygı, ki onsuz eğitim diye birşey de olamazdı, her insana sırlarını saklama hakkını da verir, her insan bazı bildiklerini kendine saklayabilmelidir.

La Rochefoucauld çok yerinde olarak şöyle yazmıştı : "Herkes başkaları hakkında hüküm

yürütmeyi sever, ama kimse kendi hakkında hüküm yürütülsün istemez". Özellikle gençler kendi iç dünyalarına davetsiz bir yabancıнын girmesini hiç istemezler. Gençler bazen haklı olarak saldırgan oluyorsa, bunun nedeni özgürlüklerinin devamlı kısıtlanmasıdır.

Her şeyi açık konuşmak ancak iki taraf da gerçekten içtenlikle davranıyorsa yararlı ve vazgeçilmez olabilir.

Kendi Benliğini Arayıp Bulma Hakkı

Bir örnek verelim : oğlunuz çekingendir, arkadaş bulamıyor, eve kapanıp zamanını sizin yanınızda geçiriyor. Acaba onu evden söktüp almayı düşünmeli mi, yazın bir geziye yollamalı mı ? Bu gezide arkadaşça bir hava olursa, çocuk arkadaşları ile ilişki kurabilirse çekingenliği ve yalnızlığı kaybolabilir. Fakat şu da mümkün ki arkadaşları onu aralarına almazlar, bunun sonucu olarak çocuk daha da içine kapanır. O zaman sizin için yapacak tek şey kalıyor : oğlunuzun bu huyuna alışmasına yardımcı olunuz ve olayı bir trajedi durumuna getirmeyiniz.

Oğlunuzun dünya umurunda değil mi, düşünmeyi sevmiyor mu ? Güzel, onu öyle bir durumla karşı karşıya bırakın ki bir karar almak zorunda kalsın. Ama bu tehlikeli değil mi ? Ya yanlış bir karar alırsa ? Peki ne yapmalı ? O zaman ya siz onun adına karar verecek ve bu kararın tüm sorumluluğunu yüklenmiş olacaksınız, ya da kendisi karar vermesi için ona olanak tanıyacaksınız.

Çocuklar büyüdükçe kendilerine özgü bir gerçek yaratırlar, bu gerçek erişkinlerin gerçeğine bağımlı değildir. Gençler kendi kendilerini eğitirler. Bütün bunlardan korkmaya bir neden yoktur.

SPOUTNIK'den

Çeviren : Dr. Selçuk ALSAN

● *Hayatta iki gaye vardır : Birincisi istediğini elde etmek ve sonra ondan zevk almak. Ancak tecrübeli ve akıllı kişiler ikinci gayeye erişebiliyorlar.*

Logan Pearsall SMITH

● *Yabancılar arasında, uluslar veya bireyler olarak, apaçık düşmanlıktan doğan büyük ve küçük kin ve nefretleri ortadan kaldırmak, uygarlığın en yüksek görevlerinden biridir.*

A. LINCOLN